Aandachtspunten voor de Rotterdamse politieke partijen

Inleiding

In maart 2026 vinden weer gemeenteraadsverkiezingen plaats. De Vereniging van Gehandicaptenorganisaties Rotterdam (VGR) staat voor de belangen van de Rotterdammer met een beperking. Vanuit die rol hecht zij er aan dat alle Rotterdamse politieke partijen in hun verkiezingsprogramma's serieus aandacht geven aan de belangen van die Rotterdammer met een beperking.

Het onderhavige stuk is bedoeld om input te leveren aan de Rotterdamse politieke partijen. Die input zou benut kunnen worden bij het vaststellen en formuleren van de verkiezingsprogramma's, met name van de onderdelen die (mede) zien op de mens met een beperking.

De VGR is politiek geheel neutraal. Juist daarom hebben wij met een groot aantal van de politieke partijen gesprekken gevoerd om aandacht te vragen voor de specifieke wensen en behoeften van de Rotterdammer met een beperking. In het onderhavig document wordt e.e.a. geconcretiseerd, waarbij wij een indeling hanteren in enkele thema's. Wij zullen hieronder, per thema, zo precies en concreet mogelijk, suggesties doen voor onderwerpen die in de verkiezingsprogramma's een plaats zouden moeten krijgen.

Thema's

a) Betrokkenheid en input vanuit de Rotterdammer met een beperking;
b) Reizen/Openbaar Vervoer;
c) Buitenruimten;
d) Toegankelijke gebouwen;

Ad a)

Al vele jaren is het devies van de VGR "Niets over ons, zonder ons". De stem van de Rotterdammer met een beperking is cruciaal om onze stad te maken tot een stad voor iedereen. Als je zelf geen beperking hebt, realiseer je je niet wat de problemen zijn waar iemand met een beperking (soms letterlijk) tegenaan loopt. Die ervaring moet daarom actief betrokken worden door inbreng vanuit "onze" hoek te waarborgen.

Relevant hierbij is dat veel plannen worden gemaakt door personen die zelf geen beperking hebben. Regelmatig wordt dan wel – in die plannen – een aantal alinea's aan toegankelijkheid gewijd, maar een doorleefde ervaring met wat het praktisch betekent om blind, doof of rolstoelafhankelijk te zijn, is er niet. Een gebouw of de buitenruimte is pas toegankelijk als die blinde/dove/rolstoelgebruiker dat zelf aan den lijve ervaart en niet als de ontwikkelaar of plannenmaker denkt dat dat zo is (zoals bijvoorbeeld beschreven in het recente rapport van de Rekenkamer "doelbewust, maar niet doeltreffend").

Kortom:

- betrek bij elk gemeentelijk plan, waarbij de Rotterdammer gebruik zal gaan maken van de uitkomsten van dat plan, de mens met een beperking;
- doe dat in een zo vroeg mogelijk stadium ("voorkomen is beter dan genezen");
- doe dat proactief (als vast bestanddeel bij de planvorming);
- doe dat gedurende de gehele looptijd van de ontwikkeling (vaak komen pas bij de feitelijke uitvoering de praktische problemen in beeld).

Ad b)
Mensen met een beperking zijn bovengemiddeld vaak aangewezen op het Openbaar Vervoer (OV). Het zelf op de fiets of in de auto reizen is doorgaans niet mogelijk. Een goed functionerend OV is daarom van grote betekenis voor juist die Rotterdammer met een beperking.

In de praktijk merken wij dat de meervoudige verantwoordelijkheid (van MRDH, gemeente en van aanbieders van het OV) problematisch is. Bij wijze van (een recent) voorbeeld: de tramhalte van de Westzeedijk moet worden verplaatst (van de Vasteland-zijde naar de overzijde van het kruispunt). Dit is een uitwerking van het PTT (Plan Toekomstvast Tramnet). De RET moet dan het perron toegankelijk maken o.a. door geleidelijnen aan te brengen. Dat gebeurt, maar vervolgens moet de gemeente zorgen voor aansluiting vanaf het perron op de openbare weg. Dat gebeurt dan weer veel later en al die tijd is de tramhalte niet bruikbaar voor mensen met een visuele beperking.

Van belang is daarom:
- bezuinig niet op het OV;
- zorg voor betere afstemming met de OV-aanbieders;
- borg dat die afstemming (met 'korte lijnen') directe actie mogelijk maakt.

Ad c)
Toegankelijkheid moet ook verzekerd zijn als op straat van a) naar b) wordt gegaan. Dat is voor menig onbeperkte Rotterdammer al een uitdaging, maar al helemaal voor de persoon die – bijvoorbeeld – in een rolstoel zit of blind is.

Ietwat lastig daarbij is dat niet álle belangen altijd gediend kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan een bekend fenomeen als het tegelwippen (om daar wat planten of bloemen te kunnen zetten). Dat zorgt voor een verfraaiing van het straatbeeld en voor meer groen, maar bijvoorbeeld voor een rolstoeler wordt de doorgang vaak versperd.

Bij het verbeteren van de toegankelijkheid van de buitenruimte is van belang dat:
- de Rotterdammer met een beperking om advies wordt gevraagd (zie ad a);
- steeds wordt nagedacht over de impact die een maatregel heeft op de toegankelijkheid;
- er vooral aandacht voor toegankelijkheid is bij grote infrastructurele plannen (denk bijvoorbeeld aan de projecten als De Roseknoop en het Hofplein);
- bij aanbestedingen nadrukkelijk voorwaarden worden gesteld aan de toegankelijkheideisen.

Ad d)
Menig gebouw kent gebreken op het gebied van de toegankelijkheid. Enkele willekeurige voorbeelden zijn de Markthal, het Timmerhuis, de hoofdingang van het Erasmus MC en de Kunsthal. Dit zijn alle relatief jonge gebouwen, daterend uit een tijd dat toegankelijkheid al met de mond beleden werd. Toch zijn die gebouwen minder toegankelijk dan had gekund.

De gemeente kan – bij de bouw van ‘eigen’ gebouwen én bij vergunningverlening aan derden – nadrukkelijk voorwaarden stellen. Voorwaarden die de toegankelijkheid van zo’n nieuw te ontwikkelen gebouw zo veel mogelijk optimaliseren.

Zorg daarom voor:

- een vorm van een ‘toegankelijkheids-effect rapportage’ (hoe gaat de bouwer of ontwikkelaar borgen dat toegankelijkheid een feit zal worden?);
- het ten minste vasthouden aan de voorwaarden die in het huidige Bouwbesluit zijn opgenomen (en sta dus niet toe dat aan die voorwaarden, in lijn met de plannen van minister Keijzer, afbreuk wordt gedaan);
- stel bestaande gebouwen pas (nieuw) open voor het publiek, nadat eerst een beoordeling van dat gebouw op toegankelijkheid heeft plaatsgevonden (door ervaringsdeskundigen).

Uitleiding

De gemeente Rotterdam is, net als elke andere gemeente, gehouden om uitvoering te geven aan het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Eén van de basisprincipes van dit verdrag is de toegankelijkheid. Al het vorenstaande is daarom strikt genomen geen “wens” maar een “recht”. De VGR rekent er echter op dat alle Rotterdamse politieke partijen het belang van een zo inclusief mogelijke stad zullen onderschrijven en dus van harte zullen meewerken aan het verbeteren van juist die toegankelijkheid.

De rode draad in het bovenstaande wordt gevormd door het al genoemde devies “Niets over ons, zonder ons”. Het belang daarvan kan niet genoeg worden benadrukt. Het nadeel van de beperking is gelijk ook het voordeel van de kennis en ervaring. Die kennis en ervaring is cruciaal voor de verdere stappen naar een inclusieve en optimaal toegankelijke stad.

Rotterdam,
1 mei 2025

Vereniging van Gehandicaptenorganisaties Rotterdam (VGR) info@vgr-rotterdam.nl